

שם ומספר הקורס: כירורגיה 81-364/81-097
ראש חוג: דר' ויסאם עבוד

מחלקות מלמדות: המרכז הרפואי לגליל- כירורגית א', המרכז הרפואי לגליל כירורגית ב', ביה"ח ז'ו, המרכז הרפואי לצפון, בית חולים אנגלי EMMS, בית חולים המשפחה הקדושה, מרכז רפואי העמק א', המרכז הרפואי בני ציון

סוג הקורס: קלרקשיפ

שנת לימודים: תשפ"ו סמסטר: א'+ב' היקף שעות: 7 ש"ש
אתר הקורס באינטרנט: מודל

• מטרת הקורס

1. הקניית ידע בסיס וקליני
  - הסטודנט יבין את ההיבטים הפיסיולוגיים והפתו-פיסיולוגיים של המחלות השכיחות ברפואה הכירורגית.
  - הסטודנט יפרש ממצאים בולטים ושכיחים של בדיקות דימות ומעבדה.
2. ללמד גישה קלינית:
  - מיומנות של לקיחת אנמנזה, בדיקה גופנית, הכנת רשימת בעיות ו/או אבחנות וניהול תוך הכוונה לחולה הסובל מבעיה שתיתכן ותדרוש פתרון כירורגי
  - הסטודנט יבחר תוכנית טיפול מתאימה של מקרים מתוארים המבוססת על האבחנה המבדלת, יצביע על הפרוגנוזה, כמו גם יעריך את הסיכונים והסיבוכים האפשריים של הטיפולים.
  - הסטודנט יישם עקרונות אבחון, גילוי מוקדם ומניעה לפתרון בעיות קליניות מתחומי הרפואה הכירורגית.

אמצעי העזר אותם יפענח הסטודנט יכללו:

- א. צילומי רנטגן (חזה, בטן סקירה): פרטי התוכנית בהמשך.
- ב. ספירת דם
- ג. בדיקות כימיה בדם ובשתן
- ד. תרביות דם ושתן
- ה. גזים בדם עורקי
- ו. נוזלי גוף (הפרשות מחל הצפק ופצע הניתוח ומיימת, נוזל פלויירלי)
- ז. CT ובדיקה על-שמעית בטנית.

אמצעי העזר אותם יפרש הסטודנט יכללו:

- א. בדיקות ביוכימיות ומיקרוביולוגיות של נוזלי הגוף
- ב. תשובות בדיקות הדמיה (באופן כללי: מיפויים, CT בטן, חזה וראש). צילום חזה בפרוטרוט

פעולות פולשניות:

לצפות בפעולות פולשניות וללמוד את ההתוויות והסיבוכים של הפעולות:

- א. החדרת עירוי מרכזי
- ב. צנרור קנה הנשימה
- ג. צנרור שלפוחית השתן

הדרכה במכונים בבית החולים:

פעולות פולשניות במכון ההדמייה בהתאם לחולה המטופל על ידי הסטודנט.
פעולות המבוצעות במכון הגסטרואנטרולוגי כגון ERCP, קולנוסקופיה וגסטרוסקופיה.
פעולות אבחנתיות המבוצעות במכון לרפואה גרעינית כגון הדמיית כיס ודרכי המרה,
הדמיית בלוטת הזקיף וכדומה.

הנושאים הראשיים:

נושאי הבחינה מוצגים סביב פיתרון בעיות קליניות שכיחות הדורשות שיקול דעת
לפתרון, אבחנה ותוכנית טיפול. בנוסף, הסטודנט יבין את הסכנות והסיבוכים הכרוכים
בטיפולים.

מטרות:

- א. למטרת אבחון וטיפול, הסטודנט יבין את פרטי האנמנזה, הממצאים הגופניים
והמעבדתיים הדרושים להתקדם באבחנה.
- ב. הסטודנט יכיר את האבחנות המבדילות של המצבים השונים ויגיע לאבחנה סופית.
- ג. הסטודנט יתאים את הטיפול המועדף לבעיות המאובחנות ויצביע על הפרוגנוזה.

תוכן הקורס:

עקרונות מדעיים של הכירורגיה:

- מאזן נוזלים ואלקטרוליטים, מאזן חומצה – בסיס.
- המוסטאזיס ומתן דם (מנגנון, שיקולים קליניים)
- הזנת החולה הכירורגי (אנטראלי ופרטראלי)
- ריפוי פצעים, דלקת זיהומים כירורגיים.
- מצבי הלם לסוגיו
- הערכה, הכנה, וטיפול סב-ניתוחי
- סיבוכים לאחר ניתוח

עקרונות קליניים בכירורגיה

בטן חריפה:

- הגישה הקלינית והערכת החולה
- שיקולים פיזיולוגיים ואמבריונליים
- אבחנה מבדלת
- הערכה וטיפול

דימומים ממערכת העיכול:

דימומים חדים:

1. מערכת עיכול עליונה
2. מערכת עיכול תחתונה

- אבחנה מבדלת
- הסתמנות קלינית
- גורמים פרוגנוסטיים
- הערכה ראשונית והחיאה
- גישה אבחנתית
- סיבות שכיחות והטיפול בהם

מערכות:

ושט:

- GRED
- גידולים
- ניתוחי הושט

קיבה ותריסרון:

- מחלה פפטית

- גידולי הקיבה ממאירים ושפירים
- ניתוחי קיבה ותריסרון

מעידק:

- אילאוס וחסמת מיעיים:
- חסימה מכנית של המעי הדק
- ILEUS & PSEUDO-OBSTRUCTION
- CROHN DISEASE
- גידולים
- ניתוחי המעי הדק

לבלב:

- דלקת חריפה וכרונית
- גידולים: אקסוקריניים, אנדוקריניים
- ניתוחי לבלב

מערכת הפטוביליארית:

- אבנים בכיס המרה ובדרכי המרה
- גידולים
- שחמת ויתר לחץ דם פורטלי
- ניתוחי כיס המרה ודרכי המרה
- ניתוחי כבד

מעיי גס:

- IBD
- פוליפים בקולון וברקטום
- סרטן המעי הגס והרקטום
- דיברטיקוליטיס
- חסימת המעי הגס
- ניתוחי המעי הגס
- מחלות אנורקטליות
- ניתוחי פי הטבעת

דופן הבטן:

- בקעים בדופן הבטן
- ניתוחי בקעים בדופן הבטן והמפשעות

טחול:

- אנטומיה
- פתופיזיולוגיה
- הטיפול הניתוחי במחלות הטחול

שד:

- אנטומיה ופיזיולוגיה
- בדיקת שד
- הדמיית השד
- מחלות שפירות וממאירות של השד
- הגישה המולטידיסציפלינריות
- ניתוחי שד

תירואיד:

- מחלות תיפקודיות
- גידולים
- ניתוחי בלוטת התריס

פרה-תירואיד:

- מטבוליזם הסידן
- פעילות יתר ותת-פעילות
- ניתוחי בלוטת הפרה-תירואיד

אדרנל:

- מחלות קליפת האדרנל
- מחלות המדולה
- ניתוחי האדרנל

השמנת יתר:

- הגדרה ומטבוליזם

• מצבים מלווים השמנת יתר

- גישה כירורגית
- סיבוכים של ניתוחי השמנת יתר
- **טראומה:**
- חבלה קהה וחודרת
- הערכה וטיפול – הגישות השונות
- **מחלות כלי דם:**
- פריפריים, AAA

מהלך השיעורים:

הלימוד יתבצע בשתי דרכים עיקריות:

- א. לימוד עצמי: קריאה מודרכת בספר הלימוד, הכנת סמינרים והצגתם. הכנת רקע תיאורטי לדיון על חולים. (מאמרים, סקירות, ספרי לימוד)
- ב. הוראה ישירה.
- ג. קבלת חולים
- ד. נוכחות בחדרי ניתוח
- ה. הכנת סמינריונים

מרבית ההוראה תתבצע ליד מיטת החולה במחלקה הכירורגית, בחדר הניתוח, במרפאות חוץ, ובחדר המיון. ההוראה תתבצע על ידי צוות המחלקה הכירורגית ובמידת הצורך על ידי רופאים מומחים ממקצועות שאינם מצויים במחלקה המלמדת.

ההוראה במחלקות תקיף את המחלות הכירורגיות של המערכות והאברים השונים. על כל סטודנט יוטל לקבל מספר מקסימלי של חולים. הקבלה תיעשה על ניירת ייחודית לסטודנטים. במהלך התקופה ילווה הסטודנט את החולים שקיבל בבדיקות השונות ובטיפולים הנעשים להם (כולל ניתוחים בחדר ניתוח). במהלך שהותו של הסטודנט במחלקה כירורגית יידרש להשתתף בפעולות שונות: לקיחת בדיקות דם שונות, הכנסת עירוים, הכנסת זונדה לקיבה, הכנסת קטטר לכיס השתן, תפירת פצע, השתתפות בהכנסת נקז לבית החזה. גסטרוסקופיה, קולונוסקופיה, ERCP, מיפוי באיזוטופים, פעולות פולשניות במחלקת הדימות. על הסטודנט לתעד פעילות זו.

ג. חובות הקורס:

- הסטודנטים יקיימו סמינרים מחלקתיים בהנחיית המדריכים ובנוכחותם.
- הערכת קבלות החולים, הדיון בהם וההצעות לאבחון וטיפול.
- בנוסף, תתבצע הערכת סטודנטים על בסיס מעקב אישי במהלך הקלרקשיפ של הטוטור והמורים.
- בוחן שבועית על נושאים המוטלים ללימוד עצמי. הסטודנט נדרש לפתח יכולות של הצגת נושאים בע"פ ודיון בנושאים רפואיים לפני קהל

- בסוף הסבב תתקיים בחינה בע"פ. הבחינה תתבסס על הצגת מקרה. הסטודנט יידרש לקחת אנמנזה קצרה, לאבחן את המקרה ולדון באבחנה מבדלת, להציע בדיקות ולדעת לפענח בדיקות ולהשתמש בתוצאותיהן, להציע אפשרויות ולדון בהן.

מרכיבי הציון הסופי:

- נוכחות חובה.
- על מנת לעבור את הסבב נדרש ציון 60 לפחות בסעיפים של הערכת מחלקה ובחינה סופית.
- קבלות רפואיות במחלקה כולל הצגת החולה ודיון קליני+הערכה כללית 40%
- בחינת שבוע מבוא 20%
- בחינה סופית 40%

ד. ביבליוגרפיה:

Sabiston textbook of surgery :the biological basis of modern surgical practice.22ed.
[editors] Douglas Scott Tyler... [et al.]. Philadelphia :Saunders/Elsevier,2025
פרקים רלוונטים